

Panium - Papapy 5

Nde retãygua mondaha kuéra: Roma ñemopu'ã ha ho'a haña Profeciápe

Jeff Pippenger

2025-03-05

Daniel kuatia oikuaaukáva peteĩ tembiasakue profético hechapyrãva, ombojoaju haña peteĩ principio je'e jey ha ñembotuichave rehegua ohasáva ijyke rupi ijehechaukakuérape, pe ta'anga metálico capítulo 2-pe guive peve umi ñorairõ mburuvicha guasu rehegua iporãmbaitéva capítulo 11-pe. Ko marco ryepýpe osẽ peteĩ argumento mbarete: pe Ñorairõ Actium pegua ary 31 a.C.-pe, oguahẽva Egipto ñehundípe ary 30 a.C.-pe, oñembo'y peteĩ ñembotýra tuichaitéva ramo Daniel 11:25, 26 ñemboyképe, omarkáva Roma pagana rembiapo yvate 360 ary pukukue ñepyrũ.

Daniel 11 oñepyrũ umi império osẽ ha ho'a rehe Alejandro el Grande omanó rire ary 323 a.C.-pe. Upéicharõ jepe, versíkulo 14-pe oiko peteĩ ñemoambue. Ary 200 a.C. rupi, Antioco III (Magnus) oñembosako'ívo Panium ñorairõme mitã mburuvicha guasu Ptolomeo V rehe, Roma oíke pype, ndaha'úi peteĩ ohechánte hañaicha, síno “nde retãygua mondaha guasu” ramo. Oñangarekóvo Egipto trígo ñeme'ẽ rehe umi Hellenista sarambi apytépe, Roma ohechauka ipokatu Mokõiha Macedonio Ñorairõ aja (200–197 a.C.), omoĩ hañaicha yvyra pyenda ipapéra profético-pe ñe'ẽ.

Róma Ñepyrũ umi Judíokuéra ári

Jaha ñamotenondévo ary jaike ary 63 ary mboyve Cristo-gui, pe versíkulo 16 oñemoañete Pompeyo oíke mbaretépe Jerusalénpe, oíkevo pe Tenda Marangatuvévape ha omopyenda Roma poguy pe “yvy ijojaha'ỹvape”. Ko'águi, pe versíkulo 17 guive 22 peve omombe'u peteĩ aty tekove Romagua ojojopyréva: Pompeyo rembiapo ñorairõgua kuarahyresẽ gotyo, Julio César ñorairõ rupive ipu'akapáva ha ijejuka ary 44 ary mboyve Cristo-gui, Augusto César mburuvicha guasu oguerajeráva impuéra jehékýi rehe (oñe'ẽháicha Lucas 2:1-pe) opa peve ary 14 Cristo rire, ha Tiberio oisãmbyhy aja Cristo kurusúre jejuka ary 31 Cristo rire, upe jave pe “ñe'ẽme'ẽ ruvicha” oñembyai. Pe línea profética oúva Pompeyo Jerusalénpe guive Tito Jerusalénpe peve ary 70 Cristo rire, omyesakã Roma poguypeguare ñemomba'e Tupã tavayguakuéra ári.

Ñepyrũvo peteĩ mburuvicha guasu Romagua omongy'a haña pe tupão guive ha pe pahaite peve, peteĩ mburuvicha guasu Romagua ohundi pe tupão, ome'ẽ pe firma Alpha ha Omega rehegua. Ñepyrũvo ñemongy'a rehe ha opa hañaicha ñehundi rehe, pe línea histórica oguereko avei ipype pe ñemongy'a ha pe Ñehundi Upe he'íva'e ijehegui: “Pembyai ko tupão ha mbohapy ára pukukue ajapóta jevy haña.” Pe añetegua oñemopyenda pe alefato hebreo rehegua peteĩha, paapyha ha paha letra rehe, ha pe línea oñepyrũva Pompeyo rehe ha opa Titus rehe oguereko peteĩ mbytegua ñehundi tupão rehegua, ojehechaukáva pe mbyte kurusu mbohapy oñembo'ýva rupive, umi oñemopu'áva'ekue pe arapokõindy mbyteitepe Cristo ou haña omombarete haña pe ñe'ẽme'ẽ. Umi versíkulo pa'a ha poteĩ guive mokõi ha mokõi peve ohechauka peteĩ línea profética oguerékova pe firma añetegua rehegua. Oĩ mbovymi línea profética iñimportanteva pe tembiasakue ojehechaukáva umi versíkulo rupive, ha katu pe tema tenondegua pe línea rehegua

hína Roma poguýpeguare umi judío ári.

Ligas ha Tratado Kuéra

Pe versíkulo 23 “ojepysa ha omyasãi” ojevy jeyvo ary 161–158 JC-pe, umi judío Judas Macabeo poguýpe ojapo ramo guare peteĩ joaju Roma ndive (1 Macabeos 8). Kóva omomba’e Roma rembiaporã ijojaha’ỹva omopu’ã haḡua peteĩ império—ñorairõ rupive ñe’ẽme’ẽ ha joaju rupive, peteĩ tape iñambuéva umi ohasava’ekuegui. Pe versíkulo 24 omohu’ã ko etapa, he’ívo Roma “oikuaaukataha iñemoĩmbyre umi mbarete renda guive, sapy’ami peve.”

Ha rire rireve ojapova’ekue ndive, ha’e omba’apóta ñembotavy reheve; oguatáta yvate gotyo, ha imbaretéta peteĩ tetãnguéra michĩva reheve. Oikéta py’aguapýpe umi tenda iporãévape, pe provincia pegua; ha oja’póta mba’e ndojapói va’ekue itúva kuéra, ni itúva kuéra ru kuéra; omyasãíta ijapyhy, mba’e ojegueraha va’ekue ha rikuesa ijapytepekuéra; ha añetehápe, oñemoĩta oikuaauka haḡua iñemoarandu umi tenda mbarete rehe, peteĩ ára peve. Daniel 11:23, 24.

Peteĩ Aravo haḡua

Pe ñe’ẽ oñembohasáva “contra” ikatu haḡuaicha oñentende avei haḡua pe ñe’ẽ “gui”. Roma oikuaauka imba’eapopyrãnguéra “gui”. Pe ñe’ẽ “gui” pe versíkulope ohechauka táva Roma rehe, pe imperio korasõ política ha militar rehe, ramo pe tyepy pe iñestrategiakuéra rehegua. Pe “ára” profétikamente ha’e 360 ary, oñepyrũvo Egipto ho’árõ guare ary 30 a.C.-pe Actium rire, ha opa ary 330-pe Constantino ohejárõ guare Roma oho haḡua Constantinopla-pe.

Versículos 25 ha 26 oñembohape haḡua Actium rehe ae.

Ha ha’e omopu’ãta ipokatu ha ipy’a guasu mburuvicha yvy gotyo pegua rovái peteĩ ehérsito tuichaitereíva reheve; ha mburuvicha yvy gotyo pegua oñemomýita ñorairõ haḡua peteĩ ehérsito tuichaiterei ha mbarete etereíva reheve; ha’e katu ndojeroviamo’ãi: ojeja’póta rupi hese ñuhã ñemongueta. Upéicha avei, umi ho’úva hi’upyrã pehẽngue ombyaíta chupe, ha iehérsito osyryryta; ha heta ho’áta ojuka pyréicha. Daniel 11:25, 26.

Áño 31 a.C.-pe, Octaviano, ombohekóvo Rómape “mburuvicha yvate gotyo guáicha”, ombyaty hambiporu mbarete Cleopatrágui Egípto rehe, “mburuvicha yvývo gotyo guáre”, peteĩ ñorairõ guasu etepe yguasú ári. Antonio ha Cleopatra “iñehérsito tuichaitereíva ha mbaretéva” ikangy, oñehundígui umi “tembiapo ñemiguáre” (Agrippa tácticas) ha ñembotavýre — ojehejávo Antonio irũnguéra apytégui ha Cleopatra ojehekýi rupi mbyte ñorairõme. Áño 30 a.C.-pe, Egipto oiko Roma provincia-rã, omboguatávo Róma pagana poguýpe opa mba’e, avave ndojokokuaáiva. Ko 360 ary pukukue, año 30 a.C. guive 330 peve, ojokupyty Róma yvateguápe hekopete, oñemopyendáva iñepyrũrã mbaretehápe, Constantino ñemoambue peve “ombo’yvy va’ekue” upe mbareteha, Daniel 8:11 he’iháicha.

Ha’e oñemomba’eguasú pe ehérsito Ruvicha peve, ha hese rupi ojeipe’a chugui pe sakrifísio ára ha ára guáva, ha oñembyai itupãóga marangatu renda. Daniel 8:11.

Konstantino omboykévo Roma táva Konstantinópla táva rehehápe, oheja peteĩ pa’ũ pokatupegua táva Roma-pe, ikatu hañuaicha pe tupao papal oguereko pe mburuvicha guapy ojehechaukáva táva Roma rupive. Ko tembiapo omohu’ã Apocalipsis 13, versíkulo mokõi.

Ha pe mymba ahecháva vaekue ojogua peteĩ jaguaretépe, ha ipykuéra ha’e peteĩ oso pykuéraicha, ha ijuru peteĩ león jurúicha; ha pe dragón ome’ẽ chupe ipokatu, iguapyha, ha tuicha pokatu. Apocalipsis 13:2.

Daniel 8-pe, mokõi ñe’ẽ hebreo iñambuéva, mokõivéva oñembohasáva “santuario” ramo, ombojoavy pe santuario rembiasakue Daniel kuatiápe. Daniel kuatia ohechauka peteĩ ñorairõ Cristo ha Satanás apytépe, ojehechauháicha Cristo ha Satanás rembiapokuéra yvýpegua rupive. Babilonia, Satanás rembiapokue yvýpegua, ogana Jerusalén rehe Daniel ñepyrũme, ha Jerusalén ogana Babilonia rehe capítulo once versíkulo cuarenta y cinco-pe. Umi reino ojehechaukáva Jerusalén táva ha Babilonia táva rupive ha’e “mbaretépegua santuario”. Babilonia ha Jerusalén táva mokõivéva ha’e mbaretépegua santuario, ha mokõivéva oreko hikuái itupaó tee peteĩ táva ryepýpe. Pe tupao Pantheon oĩ Roma távape, ha pe tupao oĩva Jerusalénpe ha’e iñirũngáva pe marandu profético-pe. Babilonia ha Roma táva ha’e Jerusalén mba’e joguarã japu.

Daniel 8-pe, mokõi ñe’ẽ hebreo ha’e “miqdash” versíkulo 11-pe, upépe pe hatĩ michĩva (Roma pagana) omombo yvýre “itupaópe oĩha henda” (táva Roma), Constantino oñembohasávo upépegui ary 330-pe. Ambue ñe’ẽ ha’e “qodesh” versíkulo 13 ha 14-pe, upépe Tupã renda marangatu oha’arõ ñemopotĩ 2300 ára rire. Jepe mokõivéva ñe’ẽ oñembohasa “santuario” ramo, “miqdash” ikatu ohechauka térã Tupã mbareteha térã peteĩ mbareteha pagano, “qodesh” katu Ñandejára Ñe’ẽme ojeporu añoite ohechauka haña Tupã renda marangatu.

Daniel 11:31-pe, pe “tekohá imbarete” (táva Roma) oñemongy’a umi Bárbaro ha Vándalo oguerúvo ñorairõ táva Rómape. Pe versíkulo-pe “jyva” oñepyrũ Clovis rehe 496-pe ha osegi Roma papal peve, oguahẽvo ipu’akaite 538-pe, umi Ostrogodo oñemosẽ jave távaguí.

Pe línea profética Actium-gui ohasá 330 ári rire. Versíkulo 30-pe “Chittim ygára” ojekuaa Vándalo-kuéra Génseric poguýpe, omondoro ha ombyai va’ekue Róma 455-pe, upéva ohechauka Róma Occidentál ho’apa Hague. Upéi opu’ã Róma Papal, ogoverna va’ekue 538 guive 1798 peve; 1260 año pukukue, peve Napoleón general Berthier ome’ẽ “pe kyhyje vai” ojararra rupi Pío VI-pe. Umi 360 año Róma pagana rehegua, 30 a.C. guive 330 peve, ojoguaha umi 1260 año Róma papal reheguápe, peteĩteĩ oñepyrũvo peteĩ mbhapyha jejoko (Egipto, Ostrogodo-kuéra) ho’a jave.

Pe “mburuvicha yvate pegua” ko’ágagua osẽ ñe’ẽpehẽ 40-pe. Ary 1989-pe, papado, oñemoirũ ñemimbyre hañuaicha Reagan rembiapokue Estados Unidos ndive (ojehechaukáva kárro ñorairõrã, mba’e’yругасu ha kavaju arigua kuéra ramo), omboguevi URSS-pe, “mburuvicha yvy gotyo pegua” (ateísmo/Comunismo). Pe ñe’ẽpehẽ 41 ohechauka papado ojapyhyha pe “yvy porãite” — omoambuévo Estados Unidos protestántepe Estados Unidos katólikoramo — ha pe ñe’ẽpehẽnguéra 42, 43 ohechauka Tetã Joajuha, Egipto ramo ojehechaukáva, oñeme’ẽha peteĩ joaju mbhapyetévape, oikéva ipype Tetã Joajuha (pe dragón), Vaticano (pe mymba) ha Estados Unidos (pe proféta japu), ogueraháva ko yvy pukukue Armagedón-pe. Pe ñe’ẽpehẽ 45 omombe’u ko pu’aka paha, “avave pytyvõ’ỹre”, iñembyai okuera jeýva ñe’ẽpehẽ 41-pe, ha katu ipaha

oñembotyma ñe'ẽpehẽ 45-pe.

Áctium ary 31 a.C. ha'e pe ñe'ẽryru 25 ha 26 mbytépe ojehechaukáva, omoñepyrũvo Róma rembiapo mbarete 360 ary pukukue pe itekoha marangatu–mbaretégui. Pe ñe'ẽryru catorce rehe ojehejávo peteĩ ñemomandu'arã ramo, pe tembiasakue Róma pagana rehegua, ñepyrũvo ñe'ẽryru dieciséis-gui pe jehasa papal Rómape pe ñe'ẽryru treinta y un peve, ha'e hína Róma pagana rehegua línea completa. Umi línea oñemboja'o mbohapy hendápe. Pe ñe'ẽryru dieciséis guive veintidós peve ha'e Róma poguýpe oĩ hague Israel yma guare. Pe ñe'ẽryru veintitrés ha veinticuatro omombe'u upe tembiapo mburuvicha guasu rembiapokue, Róma oipurúva ogana haña joajuha ha ñe'ẽme'ẽ rupive, oñondivepa ñorairõ mbarete reheve. Pe ñe'ẽryru veinticuatro guive pe ñe'ẽpaha paha pe ñe'ẽryru treinta y un-peve ha'e peteĩ línea mokõi vore rehegua, ohechaukáva peteĩ ára pukukue Róma oñemomba'eguas hague, upéi katu ho'a.

Pe “ára oñemohendáva” ha'e hína umi 360 ary rembe'y, ary 330-pe. Umi versíkulo mokõipa porundy guive pe frase pahápe pe versíkulo mokõipa peteĩha peve, ohechaukáva araka'épa pe pokatu papál, ojehechaukaramóva pe mba'e ñemongy'áramo omoñehundíva, oñemopyenda mburuvicha guasurenda ári ary 538-pe, ha'e Roma pagána rembiasakue pe contexto-pe pe periodo mbohapy sua ary mokõi pa ary peve orekohápe ipokatu yvateguáva, ha upéi oúva mokõi sua poapy ary peteĩ je'a guýpe ho'áva mbeguekatúpe.

Upévore pe “ára” versíkulo mokõipa irundyépe oñepyrũ 31 a.C.-pe, mburuvicha guasu ñemboyke ñemboyvatévo mburuvicha guasu yvypeguápe mburuvicha guasu yvate pegua retãme, ha opa 330-pe, mburuvicha guasu yvate pegua oñemboja'óvo kuarahyreike ha kuarahyresẽ gotyo. Año 330 guive 538 peve, Roma pagana ohundipa mbeguekatúpe. Opaichagua jehechakuaa profétika ojoajúva opaichagua tembiapo rupive Roma pagana ñehundi rehegua ndive ha'e umi ancla profétika ome'ẽva marandu profétiko mbo'ehaópe ikatu hañaicha ohechakuaa Tupã Ñe'ẽ profétika. Ojehupytyvo Daniel 11:14-pe, Roma omopyenda pe visión, ha peteĩ tape rupi oja póva upéva ha'e ho'ávo. Pe versíkulo he'i: “ha umi nde retãnguakuéra mondaha avei omopu'ãta ijehe omopyenda haña pe visión; ha ho'áta.”

Umi navío Chittim guigua Roma rehe, ha upéi ha'e oity pe yvy gotyo, ndaha'ei va'ekue pe yma guaréicha ni pe rireguaicha; ko'ãga guive niko ojehechauka hína mbeguekatúpe mba'éichapa ho'a pe pu'aka romano. Pehẽngue 8-pe, Apocalipsis-pe, umi siete trompeta apytégui umi irundy trompeta peteĩteĩva omombe'u porã umi irundy mburuvicha guasu tuichavéva ipahápe oguerúva Roma Occidental paha ary 476-pe. Pe visión oñemopyenda umi ne retãygua mondaha oñemomba'eguas ha ho'a jave. Pe visión profética ojehechauka Roma ho'a hañaicha peteĩ marco ári. Roma pagana Occidental ho'a 330 guive 538 peve. Roma Papal ho'a 1798-pe. Pe quinto ha sexto trompeta rembiasakuepe, Roma Oriental ho'a umi turco otomano pópe ary 1453-pe. Umi mbohapy ho'a niko oíke pe visión oñemopyendávape umi ne retãygua mondaha rupive.

Pe versíkulo he'i: “ha avei ne retãnguakuéra mondaha oñemomba'eguasúta omopyenda haña pe visión; péro ho'áta hikuái.” Ary 31 Cristo mboyve guive ary 330 peve, Roma pagana “oñemomba'eguasú” ijojaha'ỹ hañaicha hekosásópe opa yvy ape ári. Ary 330 guive 538 peve, Roma pagana ho'a haña oíva'ekue oñembosako'i haña pe kuimba'e angaipa rehegua oguapy

haġua Tupã templópe, ha he'ívo ijeheguiha Tupã. Ary 538 guive 1798 peve, pe pokatu papal “oñemomba’eguasú”, ha ary 1798-pe ho’a. Ary 31 Cristo mboyve guive 330 peve, Roma Kuarahyreikegua “oñemomba’eguasú” ha’eha pe centro pe império romanopegua, ha ary 330 guive 476 peve ho’a. Ary 330-pe Constantino omomba’eguasú Constantinopla ha’eha pe centro Roma Kuarahyresêgua rehegua, ha ary 1453-pe Roma Kuarahyresêgua ho’a. Umi ára pegua opaichagua ta’angahai Roma rehegua, peteĩteĩ oguereko peteĩ período Roma oñemomba’eguasúha, upéi oúvo peteĩ período ohechaukáva ñehundipa, “umi ne retãnguakuéra mondaha oñemomba’eguasúta omopyenda haġua pe visión; péro ho’áta hikuái.”

Pe ñe’ê hebreo oñembohasáva “mondaha” ramo iporãve oñembohasa haġua “ombyaíva” ramo, ojoajúgui hi’aguivéva pe hapo ypykue rembiapóre—oikévo mbaretépe térã ombyai haġua—ha ndaha’éi añoite “mondaha” (he’iséva monda). Ko ñe’ê ohechauka umi omopêva límite, léi térã ñe’ême’ê, ndaha’éi umi omondáva mba’e añoite. Roma ha’e pe ombyaíva profecía bíblicape, jepe oñembohasa “mondaha” ramo pe versíkulo catorce-pe. Daniel capítulo mokoĩme Roma ha’e pe mburuvicha guasu hierro rehegua, ha upéi capítulo siete-pe pe irundyha mymba vai avei ha’e Roma.

Upéi ahecha pyhare pegua visiónpe, ha péina peteĩ mymba irundyha, kyhyje haġua ha ñemondýi haġuáva, ha mbarete eterei; ha oguereko hã tuicha fiérrogui: ho’u, omongu’i pehênguépe, ha opyrũ pe hembýva ipýpe; ha ñambue opaite umi mymbágui oĩva’ekue henondépe; ha oguereko pa horýra. Daniel 7:7.

Pe mymba irundyha —ha’éva Róma— oguereko “itá” rã, ha’e haġua pe mbymbaguasu irundyha peteĩchapyrãicha ojehechaukáva itáramo mokõiha capítulo. Versíkulo 7-pe pe mbymbaguasu irundyha Rómapegua “omopêmbipa”, ha omopêmbipa ramo “opyrũ pe hembýva ipy reheve”. Pe mbymbaguasu Rómapegua ha’e pe tetãnguéra guasu itagua, ha pe tekotevê omopêmbipa ha opyrũ pe hembýva ohechauka pe jejopy vai rembiapo. Pe jejopy vai oguerúva Israel yma guaréva ári ha’e peteĩ “techaukaha”.

Ha opa ko’ã mba’e vai oúta nde ári, ne mosêta, ha ndehupytyta, rehundi peve; nderehendúgui Ñandejára nde Jára ñe’ê, rejapo haġua hembiapoukapykuéra ha hembiporavopykuéra ha’e ome’ê va’ekue ndéve. Ha ko’ãva oíta nde ári techaukaha ha mba’e hechapyrãramo, ha nde ñemoñare ári opa ára guarã. Nde nerapytĩ’ýre Ñandejára nde Jára rembiapópe vy’ápe ha py’arory guasúpe, opa mba’e heta rehe; upévare remba’apóta nde rayhú’ývape, Ñandejára omondótavape ne kóntrape, ñembyahýipe, y’uhéipe, opívo, ha opa mba’e oikotevê haġuápe; ha’e omoíta nde ajúrare peteĩ júgo fiérrogui, ñehundipa peve. Ñandejára oguerúta peteĩ tetã ne kóntrape mombyrýgui, yvy apýra guive, pya’eterei taguato ovevéicha; peteĩ tetã ñe’ê ndereikumo’ãi haġuáicha; peteĩ tetã rova atã, ndojeporiahúiva itujávare, ni ohechaukáva py’aporã mitãrusúpe. Deuteronomio 28:45–50.

Umi mba’e vai oguejy va’ekue Israel yma guáre, ñakãhatãgui, ha’e “techaukaha ha ñemondýi, ha ne ñemoñare ári opa ára guarã.” Pe mba’e vai ou va’erã hi’ári “tetã rova atãva” rupive. Pe mymba guasu hã hierroguáva “omopêmbáva ha opyrũva hembývakuére” pe mokõiha siete-pe, ha’e avei pe irundyha mburuvicharenda osêva Alejandro rréino oñemboja’ógui; ha upéicha avei Moisés he’iháicha Deuteronomio-pe, upe mburuvicharenda ha’e peteĩ tetã ñe’ê Israel yma gua ndoikuaái

va'ekue. Roma rréino Daniel capítulo ocho-pe ha'e peteĩ tetã rova atãva ha peteĩ tetã oñe'ẽva ambue ñe'ẽme.

Ha ko'ãga oñembyai rire, ha irendápe opu'ã haguére irundy, irundy rréino opu'ãta upe tetãgui, ha katu ndaha'emo'ãi ipu'akapeguaicha. Ha hi'arambotýpe umi rréino oĩ jave, ha umi ñemoingo vai oguahẽmbávo henyhẽme, opu'ãta peteĩ mburuvicha hova atãva, ha oikuaáva ñe'ẽ iñypytũva. Daniel 8:22, 23.

“Ne retãygua mondaha (oikytĩva)” omopyenda pe visión; ombotuicha ijehekuéra ha upéi ho'a. Irundyha mburuvicha guasu hi'ierrova va'ekue ha'e Roma pagana, oguerekóva va'ekue pu'aka guasu oñembotuichárõ guare ijehe, ha iñehundi paha oiko peteĩ techaukaha profética omopyendáva pe visión. Ha'ekuéra hína oikytĩva, pórke opyrũmba Tupã tavayguakuéra ári ñemuhu'ã rupive.

Romoñepyrũta ko ñehesa'ỹijõ pe artículo oútavape.